

Vådområdeprojekt Vilsted Sø

Tillæg til Regionplan 2001

Regionplantillæg nr. 82

Oktober 2002

Forsidebillede
Vilsted by med søen i baggrunden i starten af 1900-tallet.

Titel
Regionplantillæg nr. 82

Udgivet af
Nordjyllands Amtsråd
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

Udgivet
Oktober 2002

Tekst, layout og redaktion
Medarbejdere ved Området for Teknik og Miljø

Kort
Kortene er gengivet med tilladelse fra Kort- og Matrikelstyrelsen

Fotos
Området for Teknik og Miljø
Historiske fotos venligst udlånt af Jørn Christensen, Løgstør

Tryk
Special - Trykkeriet Viborg A/S

ISBN
87-7775-478-6

Oplag
500 stk.

Forord

Nordjyllands Amt offentliggør hermed regionplantillæg nr. 82. Tillægget udgør plangrundlaget for at etablere et vådområde med en sø og omgivende engarealer i Løgstør Kommune. Selve projektet omfatter et område på ca. 900 ha ved Ranum og Vilsted.

Baggrund

Projektet har som mål at genskabe en sø i en ådal i Løgstør Kommune, hvor der tidligere fandtes to søer, Vilsted Sø og Sønder Sø. Søerne blev fjernet som led i afvandringsprojekter. Lokale beboere, interesseorganisationer, Løgstør Kommune, Nordjyllands Amt og Skov- og Naturstyrelsen har gennem årene været involveret i projektet og i 1999 udpegede amtet som del af regionplanlægningen ådalen som lavbundsområde. Det betyder, at ådalen kan genoprettes som vådområde. Hermed blev det muligt at føre projektet ud i livet.

Projektet skal også bidrage til naturgenopretningen i regionen ved at genskabe en naturlig højere vandstand med de dertil hørende naturtyper i området. Disse naturtyper er på grund af afvanding blevet sjældne, ikke mindst i denne del af Nordjylland. Det indgår også i projektets mål at tilføre området landskabelige og rekreative værdier.

VVM-redegørelse

Projektets omfang betyder, at et stort areal og mange lodsejere vil blive berørt af det. Derfor er det omfattet af lovgivningens bestemmelser om en vurdering af miljøvirkningerne. Sideløbende med forslaget til regionplantillæg er der udarbejdet en redegørelse for de miljøvirkninger, som projektet vurderes at have, og der er udarbejdet forslag til afværgeforanstaltninger.

VVM-redegørelsen er indeholdt i Forslag til Regionplantillæg nr. 82 Vådområdeprojekt Vilsted Sø.

Offentlighedsfaser og vedtagelse

Muligheden for at etablere vådområdet Vilsted Sø har været fremlagt til offentlig debat to gange. Foroffentlighedsfasen blev gennemført i perioden fra 5. maj til den 20. juli 2001. I den forbindelse blev der etableret en udstilling om projektet i Vilsted og der blev afholdt et offentligt møde den 29. maj 2001 i Ranum.

Amtet gennemførte 2. offentlighedsfase i perioden fra den 5. maj 2002 til den 28. juni 2002. De indkomne indlæg er vurderet i forbindelse med udarbejdelsen af det endelige regionplantillæg.

Regionplantillægget er vedtaget endeligt af Amtsrådet den 10. september 2002. Regionplantillægget og VVM-redegørelsen kan i øvrigt ses på amtets hjemmeside: www.nja.dk.

Indholdsfortegnelse

Regionplanlægning	5
Retningslinier	5
Redegørelse	6
Planproces	7
Bilag 1	9
Bemærkninger fra offentlighedsfasen	

Regionplanlægning

Retningslinier

1 Udpegede lavbundsarealer

I afsnit 6.2 i Regionplan 2001 udpeges lavbundsarealer med henblik på genopretning af vådområder i retningslinie 6.2.13, og de friholdes i retningslinie 6.2.14 for byggeri, anlæg mv. Vedrørende de udpegede lavbundsområder ændres følgende:

På kortbilag 4 til Regionplan 2001 ændres afgrænsningen af de udpegede lavbundsområder som vist på kort 1.

2 Arealreservation

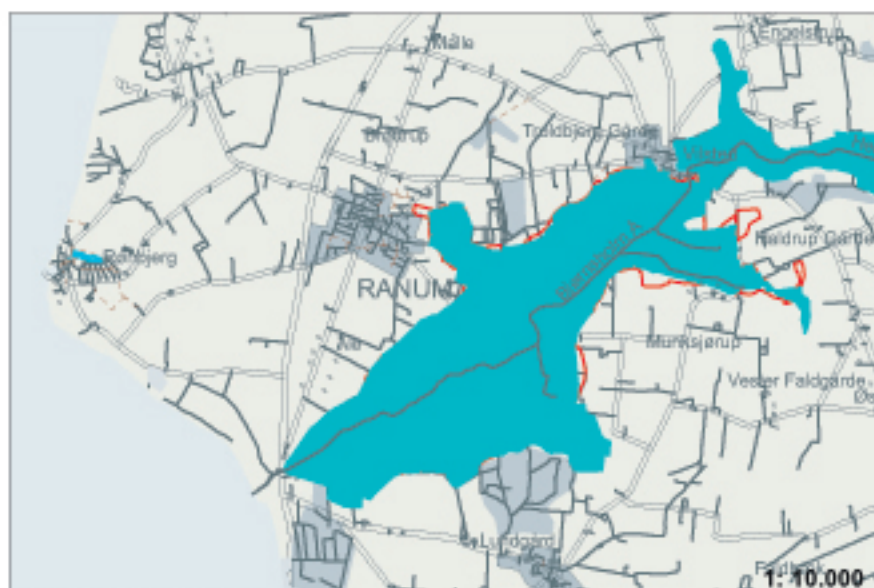
Der reserveres areal til etablering af et vådområde (Vilsted Sø) inden for det udvidede udpegede lavbundsområde som vist på kort 1.

De i VVM-redegørelsen beskrevne særlige forudsætninger for projektet, som er samlet i afsnittet afværgeforanstaltninger, skal sikres opfyldt ved særskilte tilladelser efter lovgivningen.

Offentligheden skal under hensyn til naturværdierne og muligheden for landbrugsmæssig udnyttelse af området sikres adgang og rekreative muligheder eksempelvis i form af stier, raste- og parkeringspladser.

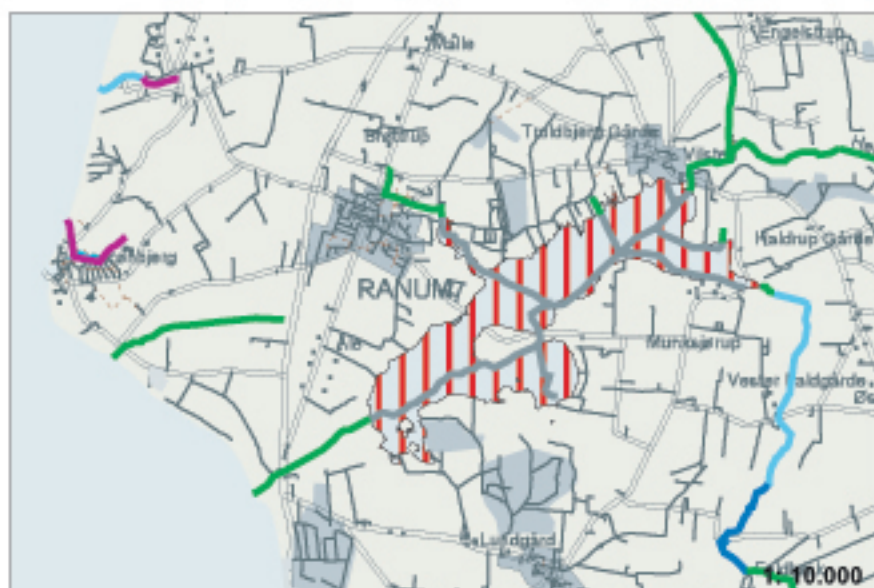
3 Målsætninger for vandløb og søer

Vedrørende retningslinierne 6.2.1 og 6.2.7 i Regionplan 2001 for målsætninger for vandløb henholdsvis søer ændres følgende, når søen er etableret: Vilsted Sø optages på kortbilag 5 og 6 til Regionplan 2001.

Kort 1: Udpegede lavbundsarealer

- Udpeget lavbund (vandmiljøplan II)
- Areal der overgår til udpeget lavbund

Kort 2a: Målsætning for vandkvalitet/sommersigt dybde

- Sø - sommertsigt dybde >1,0 - 1,5m
 - Vandløbsstrækninger der udtages
- Øvrige målsætninger er uændrede.

Målsætningen for sommersigtedybde på kortbilag 5 fastsættes til >1,0 - 1,5 m. Fiskevands-/anvendelsesmålsætningen på kortbilag 6 fastsættes til basis (B, naturligt dyre- og planteliv).

De strækninger af Bjørnsholm Å samt dens tilløb, der nedlægges som følge af søens etablering, udtages af kortbilag 5 og 6 til Regionplan 2001. Disse strækninger er vist på kort 2. Målsætningen for Faldbækken på en strækning opstrøms Munksjørupvej på kortbilag 6 til Regionplan 2001 ændres fra B1 til B2. På kortbilag 5 til Regionplan 2001 opretholdes målsætningen for strækningen uændret som forureningsgrad II. Denne strækning er vist på kort 2b.

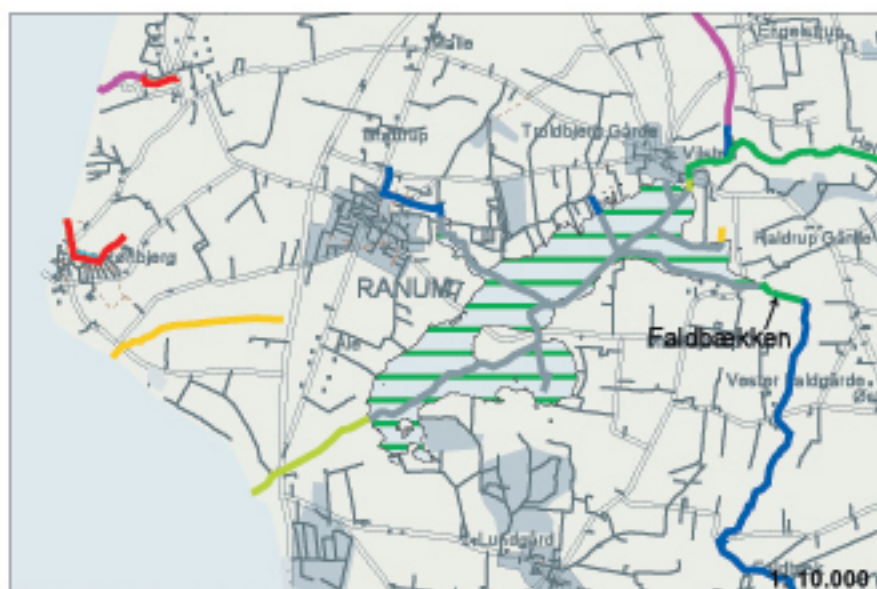
4 Regional hovedstruktur

I afsnit 5.1 Det åbne land i Regionplan 2001 fastlægges den regionale hovedstruktur bestående af regionale natur-, jordbrugs- og råstofområder samt natur- og jordbrugsområder. Den regionale hovedstruktur ændres i projektområdet, når søen er etableret:

Afgrænsningen af regionale naturområder, naturområder og jordbrugsområder på kortbilag 1 til Regionplan 2001 ændres som vist på kort 3, så søens nærområde får status som regionalt naturområde.

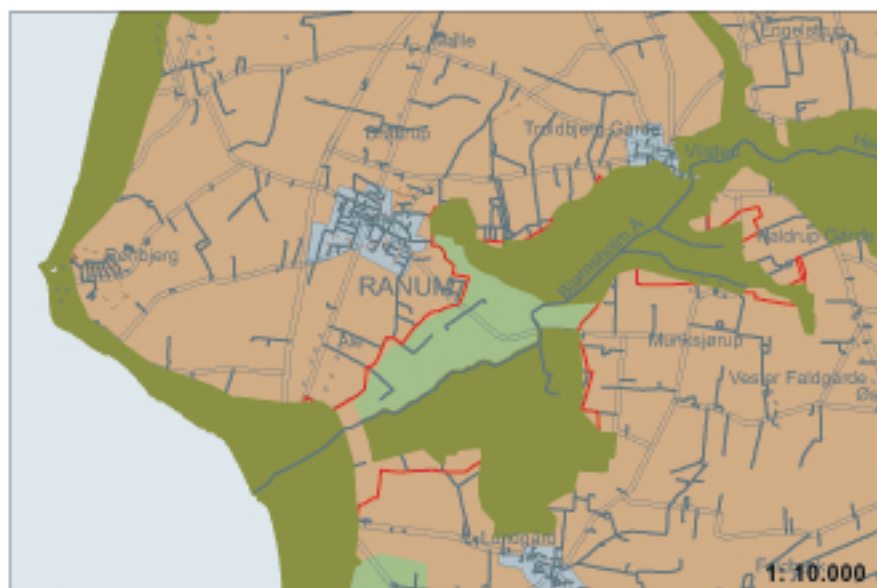
Redegørelse

I afsnit 6.2 Vandløb og søer i Regionplan 2001 er der udpeget lavbundsarealer til etablering af vådområder med henblik på at reducere udledningen af kvælstof til vandmiljøet. Det er også sikret, at disse arealer ikke anvendes til anlæg mv., der kan forhindre etableringen af vådområder. Ved den

Kort 2b: Målsætning for fiskevand/anvendelse

- Sø - basismålsætning, naturligt dyre- og planteliv
 - Vandløbsstrækninger der udtages
 - Strækning af Faldbækken, der får målsætning B2, opholds- og opvækstvands for laksefisk
- Øvrige målsætninger er uændrede.

Kort 3: Regional hovedstruktur

- Regionale naturområder
- Naturområder
- Jordbrugsområder
- Areal der overføres til regionale naturområder, når søen er etableret

foreslåede justering af udpegningen i oplandet til Bjørnsholm Å sikres det, at projektområdet for Vilsted Sø fuldt ud hører til de udpegede lavbundsarealer.

Arealreservationen skal muliggøre, at der kan etableres et vådområde bestående af en stor sø og randområder med mindre vandhuller

og våde enge på baggrund af den udarbejdede VVM-redegørelse.

Det er projektets mål, at søen skal have en væsentlig effekt i forhold til at fjerne kvælstof fra det vand, der strømmer fra Bjørnsholm Ås opland til Bjørnsholm Bugt og Limfjorden i øvrigt. Limfjorden er kraftigt påvirket af næringsstofftilførsel,

og vandkvaliteten opfylder ikke de i regionplanen fastsatte målsætninger. Samtidig er det projektets mål at bidrage til naturgenopretningen i regionen ved så vidt muligt at genskabe en naturlig vandstand i området, der tidligere rummede to søer. Det vil give grundlag for udviklingen af værdifulde naturtyper, der på grund af afvanding er blevet sjældne, ikke mindst i denne del af regionen. Det vil også tilføre området landskabelige og rekreative værdier.

Søens etablering vil føre til nedlæggelse af nogle vandløbsstrækninger, der for hovedpartens vedkommende blev til, da de oprindelige søer i området blev tørlagt. Den vil også føre til ændringer i strømhastighed, vandløbsfauna mv., som vil påvirke vandløbskvaliteten på nogle vandløbsstrækninger opstrøms og nedstrøms søen. Disse vandløb er optaget og målsat i Regionplan 2001, der derfor foreslås ændret. Bjørnsholm Å nedstrøms søen påvirkes, men her kan målsætningen fastholdes. Såfremt søen i en kortere periode efter etablering ikke opfylder sin målsætning for vandkvalitet, kan det dog medføre, at åens vandkvalitetskrav på forureningsgrad II ikke kan overholdes.

Gennemførelsen af projektet vil føre til, at de bestående forskelle med hensyn til naturindhold, landskabsbillede og arealanvendelse inden for området i vid udstrækning vil forsvinde. Som konsekvens heraf foreslås afgrænsningen af regionale naturområder, naturområder og jordbrugsområder ændret, så søen og dens randområde, der vil blive præget af ekstensivt drevne enge mv., udpeges som regionalt naturområde.

Forvaltningen af området vil herefter følge målene for de regionale naturområder, der bl.a. indebærer, at de skal fungere som kerneområder for beskyttelsen af dyre- og plantelivet og for varetagelsen af

landskabelige, geologiske og kulturhistoriske interesser. Arealanvendelsen må jf. retningslinie 5.3.1 i Regionplan 2001 ikke efterfølgende ændres, medmindre det tjener til at opfylde disse mål.

For de dele af området, der i Regionplan 2001 er udpeget til regionalt naturområde vurderes det, at projektet er i overensstemmelse med ovennævnte retningslinie 5.3.1. I projektområdet vil det især være dyre- og plantelivet samt landskabelige værdier, der skal beskyttes. Det vil dog ikke være til hinder for, at der kan etableres rekreativ adgang og mindre faciliteter for friluftslivet i området.

Planproces Foroffentlighedsfasen

I perioden 5. maj til 6. juli 2001 gennemførte Nordjyllands Amt en foroffentlighedsfase med indkaldelse af forslag og bemærkninger fra borgere, organisationer og myndigheder. Af hensyn til enkelte parter, der ved en fejl ikke i første omgang havde modtaget orientering om projektet, blev foroffentlighedsfasen for de pågældende forlænget til 20. juli 2001. Som oplæg til debatten var der udarbejdet en folder med beskrivelse af området og af mulige udformninger og virkninger af projektet. Desuden blev der holdt et offentligt møde om projektet den 29. maj 2001 i Ranum, hvor over 150 deltog.

Der indkom 8 indlæg i foroffentlighedsfasen, der er indgået i udarbejdelsen af forslaget til regionplantillæg.

Forslag til regionplantillæg

I perioden 27. april til 28. juni 2002 gennemførte Nordjyllands Amt 2. offentlighedsfase med indkaldelse af bemærkninger, indsigelser og ændringsforslag fra borgere, organisationer og myndigheder.

Der er indkommet 12 indlæg i 2.

offentlighedsfase, der er vurderet i forbindelse udarbejdelse af det endelige regionplantillæg for vådområdeprojektet Vilsted Sø.

Indlæggene er refereret og kommenteret i Notat vedrørende bemærkninger og forslag til Forslag til Regionplantillæg nr. 82 for Vådområdeprojekt Vilsted Sø (se Bilag 1).

VVM-redegørelse

I forbindelse med udarbejdelsen af forslaget til dette regionplantillæg er der udarbejdet en VVM-redegørelse.

VVM er en forkortelse for »vurdering af virkninger på miljøet«.

VVM-redegørelsen beskriver projektet og området og vurderer de miljø, der kan forventes, hvis projektet gennemføres. Redegørelsen indeholder desuden en beskrivelse af afværgeforanstaltninger, der kan mindske de negative virkninger af projektet. Endeligt belyser redegørelsen alternativer og mangler ved vurderingsgrundlaget.

VVM-redegørelsen rummer vurderinger af en række virkninger for befolkningen, områdets naturværdier, kulturarven, miljøforhold i øvrigt samt de socioøkonomiske følger heraf.

VVM-redegørelse er indeholdt i Forslag til regionplantillæg nr. 82, april 2002, der kan ses på amtets hjemmeside www.nja.dk eller rekvireres ved amtet.

Bilag 1

Bemærkninger fra offentlighedsfasen

Nordjyllands amtsråd
Udv. for Teknik og Miljø

27 AUG. 2002

Dagsordenens pkt. 3

Amtsgården

Niels Bohrs Vej 30
Postboks 8300
9220 Aalborg Øst
Telefon 9635 1000

Plankontoret

Telefax 9815 7618
E-mail nja@nja.dk

Den 12. august 2002
Ref. AHA/awi
J.nr. 1-50-11-0003-01

NOTAT vedrørende bemærkninger og forslag til Forslag til Regionplantillæg nr. 82 for Vådområdeprojekt Vilsted Sø

Der er i indkommet 12 forslag og bemærkninger i offentlighedsfasen fra følgende:

- Løgstør Kommune, Torvegade 15, Boks 208, 9670 Løgstør
- Friluftsrådet i Nordjyllands Amt, Amtsrepræsentationen, Kragkærvej 5, Astrup, 9800 Hjørring
- Vilsted Borger- og Håndværkerforening, v/formand Jan Jensen, Vilstedvej 209, 9670 Løgstør
- Ranum Borger- og Erhvervsforening, Sigsvej 30, 9681 Ranum
- Fiskeridirektoratet, Stormgade 2 Postboks 2196, 1007 København K
- Løgstør Sportsfiskerforening, v/formand Aage Grynderup, Hvedemarken 44, 9670 Løgstør
- Nordjydsk Udvalg for Landboret, Agertoften 8, Flauenskjold, 9330 Dronninglund
- Kristen Bak, Gunderupvej 116, 9640 Farsø
- Steen M. Pedersen, Ålevej 12, 9681 Ranum
- Bjarne Christoffersen, Hobrovej 165, Vilsted, 9670 Løgstør
- Vesthimmerlands Museum, Søndergade 44, 9600 Aars
- Kulturarvsstyrelsen, Slotsholmsgade 1, 1216 København K

Forslagene og bemærkningerne er refereret og kommenteret i dette notat. De indkomne forslag og bemærkninger er opdelt i 4 kategorier:

1. Rekreative interesser
2. Fiskeriinteresser
3. Landbrugsinteresser
4. Arkæologiske interesser

Rekreative interesser

Løgstør Kommune har ingen nye bemærkninger til projektet, men fastholder bemærkningerne fra foroffentlighedsfasen. Her foreslog kommunen, at stier og udsigtstårne blev indarbejdet i regionplantillægget. Kommunen ønskede desuden at blive inddraget i drøftelser af offentlighedens adgang til området og etablering af en fast udstilling om projektet til formidling til lokale beboere og turister.

Friluftsrådet anfører, at det er vigtigt, at de rekreative interesser i form af sti/vejforbindelse omkring hele søen indarbejdes i planen fra starten. Friluftsrådet ønsker, at stierne kan anvendes til flersidig brug, f.eks. vandring, cykling og ridning. Stierne bør laves handicapvenlige og kobles på det regionale stinet.

Vilsted Borger- og Håndværkerforening fremfører en række ønsker til etablering af blandt andet et naturcenter, primitive overnatningsmuligheder, stisystem og etablering af bade-/bådebro. Foreningen stiller sig gerne til rådighed som administrator af de nævnte anlæg.

Bemærkninger

Det kan anføres til de 3 bemærkninger, at projektets overordnede virkninger for befolkningens rekreative interesser er vurderet i VVM-redegørelsen. Offentlighedens adgang, muligheder for aktiviteter og formidling er væsentlige i forbindelse med projektet. Disse hensyn indgår derfor i retningslinien vedrørende arealreservation i regionplantillægget. Amtet har på nuværende tidspunkt iværksat en dialog med Løgstør Kommune om de ovennævnte interesser og hensyn. Der kan dog endnu ikke foretages en detaljeret planlægning for de rekreative interesser i området, blandt andet fordi den fremtidige ejendomsstruktur i området ikke ligger fast, før der er gennemført jordfordelinger, og ejerforholdene for søen er afklaret. Detailprojekteringen vil omfatte adgangsmuligheder, stier, rekreative anlæg og formidling under hensyn til naturinteresserne og vil indebære et samarbejde med forskellige organisationer, herunder Løgstør Kommune og Friluftsrådet.

Beslutning

Amtsrådet noterer sig de fremkomne forslag, der vil indgå i den egentlige detailprojektering.

Ranum Borger- og Erhvervsforening bemærker, at bestyrelsen er enig om, at genetableringen af søen er et godt projekt, som også Ranum vil nyde godt af. Foreningen foreslår, at der opføres en række småhuse (ca. 50) i forbindelse med en "minimarina". Husene skal bidrage til området som de sorte fiskerhuse i Løgstør og de hvide badehuse i Løkken. Foreningen ønsker desuden mulighed for sejlads på søen i mindre sejlåde og robåde.

Bemærkninger

Forslaget om opførelse af fritidshuse ved søen vil stride mod bestemmelserne i regionplanen, idet regionplantillægget udlægger området omkring søen til regionalt naturområde. Retningslinie 5.1.3 i Regionplan 2001 foreskriver, at der inden for de regionale naturområder som hovedregel ikke må ske en ændret arealanvendelse eller opføres bebyggelse, der ikke har direkte tilknytning til områdets regionale interesse som naturområde. Ifølge retningslinie 5.1.5 må der, med undtagelse af det regionale og rekreative stinet, ikke udlægges arealer til ferie- og fritidsanlæg inden for de regionale naturområder, med mindre det sker på arealer, hvor hensynet til de regionale interesser ikke tilsidesættes.

Amtet er positivt indstillet over for sejlads på søen. Der kan dog være behov for restriktioner med hensyn til hvilke bådtyper, der må anvendes, antallet af både, og hvilke tidspunkter på døgnet og året sejlads er tilladt.

Beslutning

Betingelserne for sejlads på søen udarbejdes i forbindelse med detailprojekteringen.

Fiskeriinteresser

Fiskeridirektoratet under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri anfører, at det er sandsynligt, at langt den overvejende del af de små udtrækkende havørreder (smolt) fra Bjørnsholm Å-systemet vil forsvinde som følge af rovfisk og -fugle, når de skal passere en sø af denne størrelse. Ifølge genetiske undersøgelser har åens ørredbestand fået et "input" af gener fra dambrugsfisk - givetvis som følge af udsætning af fisk. En betydelig del af genpuljen stammer dog fra ikke-dambrugsfisk og repræsenterer måske en oprindelig ørredbestand i Bjørnsholm Å. Direktoratet kan på den baggrund ikke anbefale projektet.

Løgstør Sportsfiskerforening anfører, at projektet vil medføre en total udryddelse af havørrederne i Bjørnsholms Å. Foreningen mener, at projektet tilgodeser Vandmiljøplan II på bekostning af en naturlig bestand af laksefisk. Foreningen kritiserer, at der skabes én sammenhængende sø, hvor der tidligere fandtes to søer. Derved ændres passageforholdene, da alt vandet fra åen skal passere den nyanlagte sø. Foreningen fremfører, at ørredsmolten vil blive bytte for rovfisk og -fugle. Det vil medføre en drastisk reduktion i ørredbestanden og i værste fald betyde, at den oprindelige havørredbestand i åen vil forsvinde. Foreningen understreger, at der i de seneste år er foretaget en vandløbsrestaurering af Bjørnsholm Å, hvor der er opkøbt og nedlagt dambrug og reduceret væsentlige forureningskilder i å-systemet.

Foreningen fremfører to alternative løsninger:

1. Der etableres to søer med samme omfang som de oprindelige søområder på sognekortene fra 1812. Åen skal samtidig reetableres i det oprindelige og naturlige løb.
2. Åen restaureres med uhindret løb fra Vilsted til Limfjorden. I stedet for permanente søer etableres våde enge, der er oversvømmede en del af året.

Foreningen mener, at disse forslag vil medføre den ønskede reduktion i udledningen af kvælstof til Limfjorden.

Foreningen kritiserer desuden, at Nordjyllands Amt har udarbejdet VVM-redegørelsen. Foreningen ønsker, at projektet udskydes, indtil der foreligger en uvilddig VVM-redegørelse udarbejdet af en anden instans.

Foreningen mener, at redegørelsen er fejlbehæftet. Det kritiseres, at amtet i behandlingen af kommentarerne fra foroffentlighedsfasen tager en lystfisker (Jens Kristian Tougård) til indtægt for en positiv holdning til projektet fra lystfiskernes side. Tougård citeres for ikke at frygte en nedgang i ørredbestanden. Ifølge foreningen fremstår udsagnet uimodsagt, og personer uden indsigt i området vil tro, at der ikke vil ske en nævneværdig reduktion i havørredbestanden.

Bemærkninger

Det skal bemærkes til direktoratets indlæg, at der ikke er tale om en indsigelse mod projektet, da den skal fremsættes gennem Fødevareministeren.

Det kan anføres til de to bemærkninger, at der i forbindelse med udarbejdelsen af VVM-redegørelsen er udarbejdet en baggrundsrapport om konsekvenserne for fiskebestanden i Bjørnsholm Å-systemet. Resultaterne indgår i redegørelsen. Konklusionen i rapporten er stort set sammenfaldende med bemærkningerne fra Fiskeridirektoratet. Ifølge rapporten vil gennemførelsen af projektet medføre en kraftig reduktion i havørredbestanden. Når ørredernes mulighed for passage til havet forringes, ændrer ørrederne livsstrategi og udvikler sig i stedet til bækørreder. Rapporten konkluderer, at den stationære ørredbestand ikke vil blive udryddet, hvilket betyder, at ørredstammen kan bevares. Rapporten angiver dog samtidig, at projektet også vil medføre en kraftig reduktion i den stationære ørredbestand. Disse virkninger er afvejet i forhold til de forbedringer for vandkvaliteten i Limfjorden, for de samlede naturværdier i området og for mulighederne for rekreative aktiviteter, som projektet vurderes at give. Det vurderes desuden, at de negative virkninger for ørredbestanden til dels kan modvirkes gennem afværgeforanstaltninger såvel i anlægsfasen som efter etablering af søen. Disse foranstaltninger indgår i redegørelsen.

Med hensyn til foreningens ønske om en uvildig VVM-redegørelse kan det anføres, at amtet ifølge lovgivningen er myndighed for udarbejdelse af VVM-redegørelser og regionplantillæg. Udarbejdelsen er sket i overensstemmelse med planloven, hvor forslaget til regionplantillæg er udsendt til offentlig høring, herunder hos Fiskeridirektoratet. Opgaven med udarbejdelse af de biologiske undersøgelser har været i udbud hos flere kvalificerede tilbudsgivere, hvor amtet selv fik opgaven. Amtet har stor faglig viden på dette felt. Sportsfiskerforeningens og baggrundrapportens konklusioner vedrørende projektets virkning for ørredbestanden er i vid udstrækning samstemmende.

Sportsfiskerforeningens alternative løsningsforslag vurderes ikke at kunne opfylde målene med projektet. Til det første forslag kan fremføres, at den tidligere afgrænsning af de to søer Vilsted Sø og Sønder Sø ikke kan genskabes, fordi der er sket sætninger i området på op til ca. 1,25 meter. Det planlagte vandspejlsniveau i kote 2,5 m DNN er ca. det samme, som kendes fra kort fra før dræningen af Vilsted Sø og Sønder Sø i slutningen af 1800-tallet.

Det andet alternativ med etablering af våde enge blev undersøgt i 2000, hvilket fremgår af redegørelsen. Dette alternativ vil skønmæssigt kun fjerne 20-30% af den kvælstofsmængde, der fjernes ved det valgte projekt. Nordjyllands Amtsråds Udvalg for Teknik og Miljø valgte den 19. december 2000 at give sin principielle tilslutning til et søprojekt frem for et vådengsprojekt. Dertil kommer, at det valgte projekt med genskabelse af søen er blevet prioriteret højest i den eksterne følgegruppe for Vilsted Sø. Gruppen består af repræsentanter for lodsejerne, landbrugsorganisationerne, Fritidsrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Skov- og Naturstyrelsen og Løgstør Kommune. Begrundelserne har især været en god kvælstoffjernelse og mulighederne for rekreativ anvendelse ved et stort åbent vandspejl.

Det skal understreges, at referatet af de indkomne bemærkninger fra Jens Kristian Tougård i foroffentlighedsfasen stræber efter at gengive hans indlæg loyalt. Amtets bemærkninger og indstilling imødegår indlægget ved at henvise til VVM-redegørelsen, der jo ikke giver indsenderen ret i, at der ikke kan forventes en væsentlig nedgang i ørredbestanden. Indstillingen kan ikke tolkes som om amtet konkluderer, at indsenderen taler på vegne af alle lystfiskere i området, idet bemærkningerne opfattes som begrundet i en personlig positiv holdning til projektets gennemførelse.

Beslutning

Det foreslåede imødekommes ikke.

Landbrugsinteresser

Nordjydsk Udvalg for Landboret har på vegne af Thomas Glerup (TG) og Henrik Mortensen (HM) anført, at VVM-redegørelsen ikke er tilstrækkelig detaljeret i beskrivelsen af randområderne, der påvirkes af forringet afvanding efter etablering af søen. Derfor ønskes VVM-redegørelsen forbedret og fremlagt i en ny offentlighedsfase. Det kritiseres, at det påvirkede områdes afgrænsning ikke fastlægges endeligt i redegørelsen, men at det først vil ske i detailprojekteringen. TG og HM ejer jord, der ligger uden for afgrænsningen af projektet, og de er usikre på, om dyrkningsmulighederne af disse arealer forringes ved etablering af søen. I den forbindelse ønskes en redegørelse for påvirkningen af Faldbækkens samlede vandføring efter etablering af søen. Det opfattes som utilfredsstillende for beslutningstagerne og lokalbefolkningen, at der er usikkerhed om størrelsen på arealet, der påvirkes af søen. Der henvises afslutningsvis til bekendtgørelse nr. 849 af 30. september 1994, hvor det fremgår af § 2, at dispensationer, tilladelser og godkendelser i henhold til f.eks. vandløbsloven vil ske på grundlag regionplanretningslinier. Deraf udledes det, at det med disse retningslinier er afgjort, at søen etableres, og Faldbækken reguleres, selvom den endelige udformning først fastsættes i detailprojekteringen.

Bemærkninger

Planlægningsområdet for projektet, udpeget som lavbundsareal i Regionplan 2001 med udvidelser i regionplantillægget, er afgrænset, så det er større end det endelige projektområde, som fastlægges i detailprojekteringen. Detailprojekteringen afdækker præcist hvilke arealer, der påvirkes af projektet. Det er en forudsætning for realiseringen af projektet, at de berørte landmænd kompenseres med erstatningsjord m.v.

Det kan samtidig bemærkes, at udarbejdelse af en VVM-redegørelsen er en balancegang mellem at miljøvurdere et så færdigt og detaljeret projekt, at ændringer og afværgeforanstaltninger reelt ikke længere er mulige, eller at vurdere et projekt, hvor der stadig er en mindre usikkerhed, fordi detailprojekteringen ikke er afsluttet, men hvor der til gengæld er mulighed for justeringer på baggrund af vurderingen. Denne afvejning er væsentlig men vanskelig i VVM-processen. Usikkerheden i VVM-redegørelsen vurderes ikke at kunne få væsentlige miljøvirkninger, og der er derfor ikke behov for ændringer og fornyet offentliggørelse.

Det skal understreges, at VVM-redegørelsen og regionplantillægget ikke erstatter tilladelser efter lovgivningen. Tilladelserne skal søges på et tilstrækkeligt detaljeret grundlag og kan påklages efter normal praksis. Regionplanlægning indebærer ikke handlepligt, og en vedtagelse af regionplantillægget er derfor ikke ensbetydende med, at søen etableres.

Beslutning

Amtsrådet noterer sig synspunkterne i indlægget.

Kristen Bak bemærker på vegne af Steen M. Pedersen (Ranum Søndergård), at naturen ødelægges i området, når de ferske enge i området omdannes til sø. Mulighederne for intensiv landbrugsdrift mindskes samtidig. Engene anvendes på Ranum Sønder-

gård til produktion af kvægfoder. Det anføres, at engene har været dyrket med samme dyrkningssikkerhed og udbytte som markjord. Konklusionen er, at der ved afgivelse af jord fra Ranum Søndergård skal tilfalde gården det samme areal eller mere af samme kvalitet som kompensation.

Steen M. Pedersen (SMP) anfører, at projektet fjerner ca. 910 ha god landbrugsjord og derfor ikke tilgodeser landbrugsinteresserne i området. Det kritiseres, at beregningen af udledning af kvælstof er teoretisk og ikke baseret på praktiske forsøg i området. Det anføres ligeledes, at projektet vil belaste Limfjorden i mange år med blandt andet overfladeafstrømning af næringsstoffer. SMP mener, at projektet rummer for mange usikkerhedsfaktorer til ulempe for lodsejerne og naturen. SMP ønsker, at regionplantillægget sikrer, at forholdene for dynamiske landmænd ikke forringes, og at projektet ikke gennemføres, før der er fundet egnede erstatningsjord til de berørte lodsejere.

Bemærkninger

Det kan anføres til de to bemærkninger, at reduktionen af udledning af næringsstoffer til Limfjorden forudsætter, at der fjernes et større areal af landbrugsjord. Forundersøgelserne viser, at af de 910 ha landbrugsjord udtages ca. 570 ha, der er i omdrift samt 276 ha græsningsarealer. De resterende arealer på ca. 65,5 ha er mose, sø, vandløb og lignende. Frivillighed for lodsejerne og tilvejebringelsen af erstatningsjord og anden kompensation er lovreguleret i bestemmelserne for Vandmiljøplan II og kan derfor ikke reguleres af et regionplantillæg. Det skal dog understreges, at det er en forudsætning for realiseringen af projektet, at der findes erstatningsjord til de berørte landmænd, der vælger denne kompensationsform.

Til kritikken af de biologiske undersøgelser kan anføres, at der i forbindelse med projektet blandt andet er udarbejdet en rapport om omsætning af næringsstoffer i søen. Rapporten indeholder supplerende undersøgelser og vurderer 3 alternativer for udformning af søen. Der er i rapporten foretaget nye beregninger, som bygger på de hidtidige erfaringer med vådområdeprojekter under Vandmiljøplan II. Rapporten inddrager også oplysninger om den nuværende arealanvendelse. Disse oplysninger stammer fra lodsejerne og er indsamlet i den ejendomsrættelige forundersøgelse i området. De anvendte metoder og beregninger er afstemt med Danmarks Miljøundersøgelser (DMU).

Beslutning

Amtsrådet noterer sig synspunkterne i indlæggene.

Bjarne Christoffersen (BC) anfører, at han er tvivlende over for størrelsen af det areal, der bliver påvirket af projektet, og ønsker mulighed for yderligere erstatningsjord, hvis påvirkningen på de omkringliggende arealer bliver større end beregnet. Størrelsen af de påvirkede arealer har stor betydning for mælkeproduktionen på ejendommen. BC er dog positivt indstillet over for projektet.

Bemærkninger

Det kan anføres til bemærkningerne, at detailprojekteringen vil vise den faktiske påvirkning af arealer og størrelsen herpå. Derefter kan den tilsvarende mængde erstatningsjord findes.

Beslutning

Amtsrådet noterer sig synspunkter i indlægget samt den positive holdning til projektet.

Arkæologiske interesser

Vesthimmerlands Museum fremkommer med en række kommentarer og supplerende oplysninger. Museet fremfører blandt andet, at Bjørnsholm-skaldyngen kun repræsenterer én kendt boplads i området. I det gamle fjordsystem vil der kunne findes flere bopladser fra samme og senere perioder. Ifølge museet er der i Ertebølle-tiden sket hyppige flytninger af fiske-, arbejds- og bopladser, og store dele af bosættelsesmønstret ligger skjult i området. Museet kan ikke forudsige, hvor disse lokaliteter befinder sig. Museet kritiserer, at det i VVM-redegørelsen konkluderes, at de senere kulturer i sten-, bronze- og jernalderen ikke har efterladt sig mange synlige spor i landskabet. Museet anfører, at bopladser fra den senere del af stenalderen, bronze- og jernalderen er afsat langs søkanten, og at bopladsernes arealanvendelse må have fortsat ud i søen. Vikingetiden er repræsenteret i området ved et enkeltfund af et vikingesværd. Museet tvivler på VVM-redegørelsens konklusion om, at den hævdede vandstand vil medvirke til en konservering af de skjulte fortidsminder i området. Dette begrundes især i nitrato-phobning og udvaskning af fosfor.

Museet understreger, at museumsloven omfatter skjulte fortidsminder, og loven ønskes medtaget i afsnittet planlægning og lovgivning. Museet bemærker, at der kan og vil forekomme adskillige tilfælde i etableringsfasen, hvor udgravninger kan blive nødvendige. Museet nævner afslutningsvis 11 tilfælde, hvor det vurderes, at der skal gennemføres arkæologiske undersøgelser.

Kulturarvsstyrelsen har på baggrund af ovenstående kommentarer fra Vesthimmerlands Museum fremsendt en orientering om gældende lovgivning og praksis ved lignende projekter. Styrelsen opfordrer på nuværende tidspunkt amtet til at samarbejde med det lokale museum med henblik på at indgå en frivillig aftale om den nødvendige sikring af de arkæologiske objekter i området, idet der ikke er lovhjemmel til at kræve forundersøgelser. Styrelsen skal efterfølgende godkende en eventuel aftale indgået af Vesthimmerlands Museum. Styrelsen opfordrer til at afholde et møde vedrørende projektets videre forløb.

Bemærkninger

Det skal bemærkes til museets indlæg, at der ikke er tale om en indsigelse mod projektet, da den skal fremsættes gennem Kulturministeren, men om supplerende oplysninger i forhold til museets fagområde samt idéer til fremgangsmåden i detailprojekteringen og realiseringen af projektet. Amtet finder oplysningerne på baggrund af museets lovpligtige arkivalske kontrol interessante. Gennemførelsen af projektet vil naturligvis ske i overensstemmelse med museumsloven. Når denne lov ikke er nævnt i afsnittet planlægning og lovgivning, skyldes det, at der her kun nævnes love, hvorefter der skal gives en egentlig forudgående tilladelse til projektet. Ved projektets gennemførelse skal museumsloven naturligvis overholdes på linie med anden lovgivning.

Amtet er bevidst om, at Bjørnsholm-skaldyngen langt fra er den eneste boplads i området, og at den kortlægning, der af Rigsantikvarens Arkæologiske Sekretariat i sin tid blev stillet til rådighed for projektet, kan have visse mangler. Skaldyngen er dog det eneste fortidsminde fra denne tid, der er omfattet af en specifik fredning. Beskrivelsen

i VVM-redegørelsen af synlige kulturspor i området refererer til fortidsminder, der er synlige ved almindelig betragtning af området. Sådanne fortidsminder indgår i et opfatteligt kulturhistorisk samspil med landskabet, hvilket også er en del af kulturarven.

Amtet bestrider ikke tilstedeværelsen af skjulte og ukendte fortidsminder, men konkluderer i VVM-redegørelsen, at fortidsmindernes bevaringsværdi ikke vil blive væsentligt forringet på grund af en genetablering af en højere vandstand. Med hensyn til vandets næringsstofindhold m.v. vurderes der ikke at være basis for at frygte, at værdierne vil afvige så meget fra de nuværende forhold, at fortidsminder i jorden vil blive påvirket væsentligt heraf. De skjulte fortidsminder kan dog naturligvis påvirkes af egentlige jordarbejder i forbindelse med projektet. I forbindelse med detailprojekteringen vil amtet indbyde til et møde for at afdække behovet og mulighederne for eventuelt at gennemføre forundersøgelser, før anlægsarbejdet påbegyndes.

Beslutning

Amtsrådet noterer sig museets og styrelsens indlæg og tilkendegiver sin vilje til et godt samarbejde om varetagelsen af de væsentlige hensyn til kulturarven.

N O R D J Y L L A N D S A M T

Plankontoret
Tlf.: 96 35 16 01
Telefax.: 98 15 76 18
E-mail.: nja@nja.dk

